

"KELEIVIS"
GERIAUSIAS VISUOMENISKAS LAIKRAŠTIS.

Talpiną gražiausius aprašymus, moksliskus straipsnius, juokingas apysakas, tinkamas kiekvienam žmogui, kuodaugiausiai žinių, juokų ir t. t. "Keleivis" išina kas ketverias, kaina metams \$1.50. Adresuokite: A. Žvingilas, P. O. Box 3332, Boston, Mass.



"KELEIVIS"
Lithuanian Weekly

represents over 50,000 Lithuanians in New England. States Best of Job and Book in foreign language. All Communications should be addressed to: A. Žvingilas, Post Office Box 3332, Boston, Mass.

IS RUSIJOS.

Kvailas popų fanatizmas.

Siomis dienomis Kijevo mieste įvyko stačiatikių dvasiškos susivaižinimas. Delegatai susivaižiavo iš visų Rusijos pakraščių. Svarstyta daug „svarbių“ reikalų. Tarp kitų tie vyrai nutarė, kad, užgiunti visai stačiatikių dvasikajai dalyvauti gr. L. Tolstojaus jubilėjuje, kuris atsis ant 80 metų sukaktuvių. Nutarta, kad visose cerkvėse atliktų mišias ir melsių dievo, kad įkvėptų filosofui Tolstojui dvasią šventą, kad nors pabaigų savo žilo amžiaus tas didis Rusijos galvūis sugrįžtų prie cerkvės ir popų pripažintų Kristaus įpėdiniais ir dvasiskais žmonių vadovais.

Daug geriau būtų buvęs, kad tie diekduoniai vieton prašyti dievo Tolstojui dvasios šventos, paprašytų sau proto, tuomet Tolstojus jų nekritikuotų.

Ar tai ne kvailas fanatizmas? XX amžiuje, kada mokslas baigia viską užkarioti, tuozinas kvailų popų bando apsausti atskalamu ir paklydėliu visam pasaulyje pagarsėjusį savo rimtumu ir išmintimi filosofą. Laikys mišias ir prašys dievo dvasios šventos, t. y. stengsis tamsiai liaudei ikalti galvon, kad tas užkariotojas filosofas, kuris pasmerkė carą už žmogžudystę ir didžiausias nedorybes, kuris aštriai sukritikavo popų apgavikus ir kvailinancias žmones cerkvės — yra beprotis, paklydėlis.

Maskolija delei mokslo stokos yra pasilikus nuo kitų šalių ant žemės simtmečių. Ir jeigu atsiranda koks genijalingas vyras, kuris žymiai galėtų kraštą pakelti doriskai, tai dvasiška ir tą stengiasi paskandytį bangose to pragaištingo viduramžio fanatizmo. Dar laimė Tolstojaus, kad šiandien jau XX amžius, amžius mokslo ir tyrinėjimų, ir todėl drėbti popais purvai neįstengs jo pasiekti ir neįstengs ant jo padaryti jokios dėmės, jais apsidėręs tik patis mėtėjai. Bet jeigu tas būtų XV-XIV amžiuje, Rusijos igaulaukiai beabejones uždegtų jį ant laužo, taip, kaip su mokslo vyrais dar katalikų dvasiška laikė Rymo popo viešpatavimo.

Feina „priešais“ mokslo popai, eina arkirėjai, eina juodašimčiai, eina kunigai ir vyskupai, eina ir pats popiezius.

Štai paveikslėlis iš šių dienų atsitikimo Lenkijoje. Varšavos arcivyskupas Popiel lošia juodašimčio rotę. Jis suradęs progresyviskame lenkų laikraštyje „Pravda“ leidžiamam Varšavoj, No 12 nepatinkantį sau straipsnį, pasiryžęs „pamokyti“ to straipsnio autorį ir redaktorių. Jis išteikė Varšavos apskričio teisėmų prokuroriui raštą, kuriame skundžia ir reikalauja

patraukti į teismą sadarbūninkus to laikraščio, kaip o skėdėjus bedievybes.

Sulyg tuo reikalavimu likos patraukti atsakomyben autorius to straipsnio Kurcuz ir redaktorė Sieroszewska. Teismas atsibuvo prie uždorytų durų ir abudu kaltinami likos išteisinti. Ir jeigu rusiškas teismas pripažino juos nekaltais, tai jau aiškiai matyt, kad tame straipsnyje nieko priešingo nebuvo nei prieš tikybą, nei prieš valdžią. Čia jau pats faktas kalba už save, kad arcivyskupas Popiel daug biauresnis persekiotojas spaudos, negu caro bernai.

Štai dar vienas panašus atsitikimas.

Kališo lenkų vyskupas Zdzitowieckis pernai Rugsėjo mėnesyje kreipėsi su nusižeminimu į valdžią prašydamas „silaikyti lenkų rašytojus Niemojewskio veikimą, kaip nemoraliskumo platinimo ir tikejimo priešo“. Niemojewskis tai garsus raštininkas-pirneivis: jo raštus žmonės skaito su entuzijazmu ir į trumpą laiką jis įgyjo didelę simpatiją visuomenės. Jo raštų ir „Rettiviskot“ kalbon yra išverstas. Niemojewskis dažnai išjuokdavo kvailus darbus dvasiškos: tuomi tai jis ir sukle. prieš savę atgaileiviskąją gaują ilgaskverni.

Vyskuppalaikis, Zdzitowieckis susirėzdamas valdžiai tvirtino, kad užkirtus kelią Niemojewskio „itekmei“ ant žmonių „nurimutį“ visa suklaidinti šalis; išnyktų tuomet ir galvazudžiai ir plėšikai. Dabar, girdi, raštininkas Niemojewskis išleidimui savo raštų pinigų gauna iš „užsienio masonų“, nes ir pats, girdi, dalyvavo masonų susivaižinime, kuris įvyko čekų mieste. Pragoj (tai buvo laisvos minties konferencija, kurioj dalyvavo daug Europos universitetų profesorų ir visokių mokslo šakų žinovų).

Savo apskundimą vyskupas, motyvuoja tuomi, kad „jokia valstybė be moraliskumo neužsilaikys, nes svarbiausias šulys ir pagrindis valdžios ir sosto, — tai gyventojų tikejimas; o Niemojewskis ardas ir griauas tikybės pamatus ir gesina tikejimą į pat dievą, išjuokdamas kunigus ir vyskopus...“.

Ant pamatų to vyskupalaikio skundos, raštininkas Niemojewskis yra patrauktas atsakomyben pagal 73 straipsnio, kuris grėsia 3 metais uždarymu tvirtovėn. Ir jeigu jį teismas neįsteisins, lenkų tauta nustotų ant „keleivio“ metų visų gerbiamo talentuoto savo rašėjo; o gal ir ant visados jis lenkams prazutų. Kalėjime gali jam atimti energiją, atimti sveikatą, ant galo ir iš šio pasaulio gali išvartiti. Ir tai vis per dvasiška. Vienok yra viltis, kad tas chuliganiskas vyskupas pasikeisimas neatsieks savo tik-

slo, nes kaip girdėti tas garbės vyras. Niemojewskis, prirodys to vyskupo skundo melagingus motyvus.

Telsiai sudege.

Mintauja. — Liepos 24 d. greituoju traukiniu iš Mintaujos pasiūsta į Telsius ugnagesiai, o iš Liepojaus į Telsius išsiūsta 2 rotai kareiviu, nes laike gaisro tenai prasi-dėjo abelinas plėsimas. Kaip paskutiniuos žinios praneša, Telsiai visiškai išdege: pasilikę tik kelios triobelės.

Pirma gaisras siautė dvi dieni. Sudegė suviršum 30 gyvenamų namų, 40 kitokių triobų ir keturios sinagogės. Neuzilgo po tam vėl kilo gaisras ir apėmė visą. Sudegė apskričio suvažiavimo namai [okruznij sud], policijos valdyba, kazarmos ir kt.: išviso sudegusių priskaito apie 300 namų. Sudegė daug ir gyvulių. Žmonės persikėlė gyventi į aplinkines lankas; kiti stato sau budas. Vargas neišpasakytas.

Tiflisas. — Keliais šuviais iš revolvėrio čia likos sunkiai sužeistas karo apygardos teismų pirmininkas Valokov. Šovėjas pasislėpė. Gaila, kad visai nenušovė.

Caras atstafė kunigaikštį Mikalojų.

Peterburgas. Rugpjūčio 10 d. — Šiandien caras išteikė didžiamjam kunigaikščiui Mikalojų Mikolajevičiui gro-matą, kurioj jam dėkavoja už vaisingus ir padėtąjį triusant „labo“ Maskolijai. Priežastis prašalinimo to niekadejo — yra aštri kritika kokią pasasovę atstovas Gučkov laike dūkijos apie karo bindzetą.

Kutaisas, Kaukazas. — Nakties laiku iš vietinio kalėjimo išsikasė ir bandė pabėgti 20 kalinių, 4 pabėgo, o 16 sumta.

Ryga. — Iš soc. revoliucijonierių partijos, vedančios revoliucijos propagandą tarp kariūmenės, perbuota karo teismui 20 žmonių.

Sievasopolis. — Vietiniam kalėjime nužudytas tu-las Litvičenko, 19 metų amžiaus, pasmerkėtas už metimą bombos į generolą Dumbadzė.

Riausės kalėjime.

Voronezas. — Naktį 15 Liepos, Voronezo miestas buvo išgaidintas šuviais nuo kalėjimo pūsės. Po miestą paklydo gandas, kad kalėjime kilo didelės riausės, kaliniai šaudosi str kalėjimo sargyba. Minia žmonių dėl žingeidumo nuėjo persitikrinti: ir ištikro kalėjimas buvo apsaustas dragunais ir simtine kazokų.

Kalėjime ištiko sitoks atsitikimas: Po paprasto peržiūrėji-

mo visi kambariai likos uždaryti ir užrakinti. Praėjus kiek laiko, kaliniai iš katorgos korpuso, pasmerkti prie sunkių darbų, emė šaukti kalėjimo uziurėtoją. Kada uziurėtojas atėjo, kaliniai jo prašė duoti atsigeriti. Leidamas jis tuoj užtėmijo, kad geležinių durų grotose virbalai truputį išskėsti.

Vos tik uziurėtojas Dimitrijev įstengė peržengti slenkstį, 3 kaliniai šoko ant ant jo, parmušė ant žemės, nuginklavo ir suriše uzdarė tupyklę.

— Jei nori palikti gyvas, tai sėdėk ir tylėk — apreiškė kaliniai savo uziurėtojui: pastaramjam pasiliko tik pildyt kalinių prisakymą.

Tuoju vienas iš katorginių pasirėdė į uziurėtojaus uniformą ir paskui jo visi nuėjo per koridorį prie išėjimo durų, bet čia sustiko su kitu uziurėtojam, Borzenkovu, kuris tuoju pamatęs, kame dalykas, šoko bėgti. Katorginiai norėjo jį teipgi nuginkluoti ir surišti, bet nespėjo. Persirėdęs uziurėtojas šovė į jį iš revolvėrio, vienok nepataikė — Borzenkov išspruko ir bežiurint katorginiam užkirtė kelią konvojiniis skyrius kareiviu.

Pabėgėliai pasijuto pavojingam padėjime. Atgal į savo kambarį negalima, nes toliau kelias buvo apsviestas degančioms lempoms ir kareiviams tik būtų gerai šaudyt į juos. Katorginiai nulemė turėtis iki paskutinio.

Kareiviai suriko, kad paspasiduotų. Katorginiai iš patamsio atsakė šuviais — lempos koridoriuje visos užgeso. Prasiėjo tanki šaudynė. Po pusiai valandos šuviai pradėjo retėti ir galų gale visai nutylo.

Ant koridoriaus gulėjo 4 lavonai užmestų kalinių, vienas sunkiai sužeistas. Paskui padaryta krata ir atrasta vienam pečių kelios nedidelės bombos.

ŽINIOS IS VEUR.

Nenorejo išpažinties.

Rymas. Rugpjūčio 8 dieną. — Vakar čia pasimirė grafas de Rudini, kelis kartus buvęs Italijos ministerių pirmininku, o nuo 1869 metų jis buvo parlamento sagnarin.

Kada karalius dabar dazinėjo apie besartinancią mirtį, nusiuntė jam savo kunigą pralotą Beccarią, išreikšdamas savo karščiausius sąjaušmus. Pralotas norėjo prikalbėti margrafą Rudini, kad jis sutiktų priimti nors paskutinį patepiną. Ligonis pasikėlė lovoj ir apreiškė pralotui, kad jokių patepinų nereikalauja ir savo paziurų nemainysias. Pasimirė jis labai ramiai ir pilnam prote. Mirdamas pasakė, kad visuo-met pasiliekančių mlytų savo tėvyne, rupintusi apie jos gerovę, apie savitarpinę meilę ir

pakėlimą mokslo.

Rudini gyvendamas atsi-zymėjo savo prakiliu protu ir karšta meile savo žemės ir žmonių. Kunigai jį vadino bedieviu ir paklydėliu, nes bažnyčion jis nevaikščiūdavo ir jų „mokslo neklusdydavo“.

Šachas užstato savo jubile-ryste.

Is Teherano praneša, kad rusiškas bankas Persijoj paskolino šachui \$250,000, už ką šachas užstato savo jubilėrystę. Tie pinigai šachui reikalingi ant suorganizavimo naujų burių puolaukinių kareivių tolesnei kovai su revoliucija.

Žvėriskumas „šacho kareivių“ ir jam tarnaujančių maskoliskų kazokų matyt jau pasiekė kraštutinius rubežius, nes pradėjo jau net svetimų kraštų pasintinystės rūmus kratyti. Anglijos pasiuntinys jau antrą sykį apskelbė protestą prieš tokį brutaliskumą.

Arestuoja ministerius.

Konstantinopolis, 8 d. Rugpjūčio. — Vakar čia likos suareštuoti visi nariai senojo sultono kabineto, kurie neapleido iki šiolie Konstantinopoliaus. Tarpe suareštuoti randasi ir karo ministeris Riza Paša ir artimiausias sultono patarėjas Radzib Paša. Pastarasis užsibarikadavo savo buste ir apginklavęs savo tarnus narsiai gynėsi nuo policijos šaudydamos ir visas puses. Tačiau liko apgaletas ir pasodintas į kalėjimą. Suareštuotas teipgi ir armėnų vyskupas, kuri armenai apskundė už įvairius išaikvojimus, jųjų pinigų.

Suareštuotųjų valdininkų butuose atrasta išviso — \$2,500,000 pinigų, kuriuos policija sukconfiskavo.

Perkunas sunaikino orlaivius.

Stutgard, Vokietija. — Laike siantimo didelės audros, nutruko nuo įkaro. Zepelino orlaivis ir akis mirksnyj iškilo į padangę, kur trenkė į jį perkunas ir eksplodavo gazi. Orlaivis apsigautas liepsnos greitai sudegė. Už valandos nukrito ant žemės sudegusio orlaivio daly-las — masinerijos ir įvairūs romčiai.

Keliolikos metų trisus, padėtas tortas buėjo ant niekų. Grafas Zeppelinas yra tuom atsitikimu labai sugraudintas, o nuo jo visa Vokietija. Valdžia tuoju pasakyrė jam 500,000 markių ant naujo orlaivio, o miestiečiai susitvėre komitetas, kurie rinks tam tikslui aukas.

Rusijoj platinas dzuma.

Peterburgas, 6 dieną Rugsėjo. — Vakar darbininkais apgyventoj miesto dalyj apsi-reiškė dzuma. Namų, kuriame dzuma pasirodė, sangoja kariūmenė, Carycine apsigrota liga 14 žmonių. Nuo laiko dzumos pasirodymo Carycine

išviso apsigro 85 žmonės, iš kurių 50 numirė.

IS AMERIKOS.

Kapitalistai prieš Debsa.

Boston, Mass., 12 Rugpjūčio. — Bostono socialistai norėjo gauti svetainę „Tremont Temple“ arba „People's Temple“ surengimui prakalbų, kada atvažiuos ščia socialistų kandidatas į prezidentus Eugene V. Debs, bet kapitalistai atsakė duoti svetainę Debsui kalbėti. Dabar socialistai ketina prašyti „Faneuil Hall“, kurioj pirmą sykį po iskovojimui Amerikai laisvės tapo apskelbta Sąvienytų Valstijų konstitucija ir liuosybė. Bet jeigu ir tą turėai atsisakys duoti, tai bus laikomas viešas susirinkimas sode „Boston Common“.

Pirmiausiai užklausta „Tremont Temple“ svetainės valdybos, bet direktorius Plimpton atsakė kad „jųjų kandidato skelbiamos idėjos yra teip toli nužengus nuo šių dienų priimtų dalykų, kad vartojimas tam tikslui mūsų svetainės nebūtų pagirtas žmonių masa, nuo kurios mes reikalaujam parėmimo pinigais ir moraliskio“.

Paskui kreipėsi pas „People's Temple“ perdėtinį, kun. G. W. King, kuris trumpai atsakė, kad svetainės negalit gauti ir viskas.

Jeigu kapitalistai jau ir teip vadinau Public building darbininkams neduoda boikotuodami darbininkų kandidatą, tai darbininkams palieka tik vienas kelias — griebties kapitalistų imonės, boikotuoti jų kandidatus. Visur, kur tik pasirodytų Taffas ar Bryanas, sutikti švilpimais ir jų prakalbų neklusyti, o ant galo būtų neprosai ir supuvusiais obuoliais išbombarduoti. Bet jankiai dar daug tabako sukrantys, kol susipras buti žmonėmis ir stovėti už savo teises.

Nušovė du policistu.

Methuen, Mass. — Nėla-bai toli nuo Bostono, Lawrence'o apygardoj fermeriai pradėjo skusties policijai, kad netoli kur girioj turi būti gauja vagilių, kurie naktimis išneša vištas, išvagia daržoves, šieną ir t. t. Pereitoj subatnoj Methuen'o policijos viršininkas A. J. Jones pasiuntė du policistu Emersoną ir McDermottą susiekti aukščiaū pamintus vagilius.

Policistus išrinkta drūčiausius viso Methuen miestelio, kurie su priilioduotais revolveriais išėjo ant „medzioklės“.

Praėjo naktis, rytas, o nė patis grizo, nė jokios žinios nedayė. Pradėta jieskot. Apie 300 jardų nuo kelio, tankumyne atrasta knium-pščia gulintį su išskestomis rankomis Emersoną, o ant jo skersai uždėtas gulėjo McDermott. — abudu negyvi.

Policija sukruto jieskoti užmušėjų, bet iki šiai dienai dar nepasisieka surasti. Spėja, kad tai tos pačios gaujos nariai, kurie 3 savaites atgal išplėšė Jamaica Plain saliuoną ir sušaudė kelioliką žmonių. Kaltė vis „metama ant „foreigner'ų“.

Miestelis Methuen paskyrė \$500.00 dovanos tam kas išduos policijai aukščiaū minėtus užmušėjus, o milijoneris Edvardas Searles nuo savės paskyrė \$1,000.

Policija jau „persitikrino“, kad Leonita Mauren pristato plėšikams į girią kaip maista, teip ir kitus reikalingus daiktus ir mena, kad ji gyvena Lawrence'o mieste, nes po Jamaica Plain tragedijai Leonitina Mauren, užmuštojo plėšiko E. Gutmano draugė, Lawrence jam maty, ta kelis sykius. Policija jos jiesko kaip ir kitų žmoguzdžių.

Orlaivininkas bėga iš Amerikos.

New York, 10 Rugpjūčio. — Henry Farman, išradėjas orlaivio suvnyiojo savo velinką ir ketina greitū laikui grįžti atgal į Francuziją, nes — kaip jis pats išsitarė — Amerikos žioplams neužsimoka duoti perstatymą lakstant orlaiviu. Jį buvo pargabenus iš Europos Amerikos orlaivų kompanija iš St. Louis, Mo., už ką jis dabar reikalauja nuo tos kompanijos \$3,500.

Lenkų triumfas.

Chicago, Ill., 12 dieną Rugpjūčio. — Praėjusioj subatnoj Chicagoj atsibuvo pirmutiniai rinkimai. 10 lenkiškų kandidatų gavo nominaciją ant įvairių viršininkų. Lenkai labai tuomi didžiuojasi.

Bus po senovei.

Cleveland, Ohio. — Clevelande nuo nekurio laiko buvo įvesta 3 centų mokeskis už vazinėjimosi strytkarais. Tačiau, kaip girdėt, tas įvedimas neužilgo bus panaikintas ir ul vazinavimą reikės po senovei mokėti 5 c. nes kompanija prie tokių sąlygų netik kad tarnaujantiems negalėjo apmokėti, bet turėjo dar daug nuostolių.

Kriminalistų susivaižinimas.

New York. — Vietinė policija suzinuoja, kad dr. Ben. L. Reitman iš Chicago, kuris pats save vadina „valkatų karaliumi“, išleido atsisaukima, kuriame sukviečia ant ateinančio mėnesio kriminalistų susivaižinimą. Policija žada atydziai temyti tą susivaižinimą ir, kaip girdėt, gerbiamieji delegatai bus areštuojami.

Prakalbos ant susivaižinimo bus sekančio turinio: „21 metai kriminalistų“, „20 metų kalėjime“, „ar do-rai policija apsieina su kriminalistais?“, „lengviau būtų piktadariui, negu rasti darbą ir t. t.

SANVAITINIS LAIKRAŠTIS

„KELEIVIS“

Išima kas ketvergas

Boston, Mass.

Kaštuoja ant metų \$1.50 c.

[užmarę . . . \$1.75 c.

Rašydami! Redakciją, adresuokit

A. Žvingilas,

P. O. B. 3232, Boston, Mass.

Norėdami atsilankyt atėjkit ant

28 W. Broadway

South Boston, Mass.

The Lithuanian Weekly

„KELEIVIS“

Published every Thursday by

A. Žvingilas,

So. Boston, Mass.

Rates of Advertising:

On. inch once \$.50

On. inch one month \$1.00

On. inch one year \$10.00

All communications should be

addressed to:

A. ŽVINGILAS,

P. O. B. 3232, Boston, Mass.

„ENTERED AS SECOND-CLASS MATTER“

FEBRUARY 23, 1905, AT THE POST

OFFICE AT BOSTON, MASS., UNDER

THE ACT OF CONGRESS OF MARCH 3,

1879.”



— Aš, Maikė, ir šep ir

teip galvojau, ir vis man išei-

na, kad svieto pabaiga neužil-

go jau turi būti. Aš girdeju,

kad ir kunigas per pamokslą

sakė, jog tas jau netoli. Juk

jis nemeluos. . . .

— Jis nereikalauja me-

luoti, tiktai kaip paprastas

žmogus, dažnai gali klaidas

daryti.

— Kaip tai tu drįsti sa-

kyti, kad kunigas paprastas

žmogus? Juk tai yra dvasiška

ypata!

— Kad tu, tėve, tuoj

karščiuoji; reikia viską rim-

tai svarstyti norint koki

klausimą išristi. Dvasiskumas

kunigui nekuomet neįkvepia

išminties ir proto, tik duoda

jam teisę būti kunigu. Todėl

nereikia teip kvailai tikėti,

kad kas tik pastoja kunigu,

tas ir neklaidingai palieka.

— Ar tu gali kame nors

darodyti kunigo klaidą?

— Aš, tėve, nekalbu apie

vieną kunigą, bet apie visus,

ir visai neturiu sau už tikslą

ant jų užspuldinėti, kaip tu

manai, bet kalbu kaip apie

paprastus mirtinikus. O jei

tu nori, kad aš tau bent vi-

eną klaidą kunigų parodyčiau,

tai aš jų galiu nors ir tukstan-

tį darodyti; ir tu pamatytum,

kad kunigai kartais netik da-

ro klaidas per neapsiurėji-

mą arba nesamone, bet ant

is kalno apsvaistysto plia-

no atlieka labai baurius ir

šlykščius darbus. Vienok mes

jų negalime už tai kaltinti,

kaipo kunigus, tiktai kaipo

žmones. Nekunigai užsiima

dar daugiau šlykščiais dar

bais.

— Aš tau, vaike, netikė-

siu, nors tu čia ir perplyšk,

pakol man nedarodysi faktų,

— Gerai, tik klausyk,

tėve. Aš atsiminiau dabar

apie vieną klaidingą, kunigų

1000 metuose įvyks svieto pa-
baiga. Visa dvasiška pasi-
remdama ant tos pranašystės,
pradėjo skelbti svieto pabaig-
gą: o jeigu kas tą paskalą su-
kritikavo,—likos iškeiktas, ap-
šauktas atskalonu šventos
bažnyčios ir bedieviu. Žmonės
už 40 metų pradėjo rengties
jau prie tos baisios dienos.
Visi nustojo dirbė, oėjo įbaž-
nyčias ir meldėsi ir aukavo
visus savo turtus. Pasklydo
gandas apie įvairių-įvairiau-
sius apsiereikimus. Francuzi-
jos mieste Orleane vienas
šventikas matęs, kaip medinė
Jezaus stovyla graudžiai ver-
kė. Kiti matę marių milžiną
plaukiojant paviršiu, kurio
uodega pasimatė net už kelių
valandų. Treti vėl pasakojo,
kad kokiam ten mieste vilkas
šlėpęs į varpinę skambino
varpais įsikandęs į virvę ir
daug-daug kitokių niekų bu-
vo pripasakota. Žmonės nu-
siminę laukė „sūdo dienos“,
laukė, kada Arkaniuolo triu-
ba apreiš jiem svieto pabaig-
gą. Tuom tarpu, vienais me-
tais, pasitaikė salta ir ilga
ziema, ir šiaurinėse šalyse
žmonėms pritruko maisto ir
vis badu nešmūrė. Atėjo
ir ta baisi diena, o į svieto
pabaigą nieko panašaus ne-
buvo. Kunigai vienok netikė-
jo, kad tai buvo jų klaidin-
gas manymas apie svieto pa-
pabaigą, bet kad dievas pasi-
gailėjo žmonių ir sulaukė sa-
vo rustybę.

— Tai tu, Maikė, sakai,
kad svieto pabaigos negali
būti?

— Aš to visai nesakau.

tėve; svieto pabaiga gali būti

nuo įvairių priežasčių. Tu, tė-

ve, gal žinai, kad mūsų žemė

apskrita, kaip kamuolys? . . .

Taigi ir kitos dangiškos pla-

netos yra lygiai taip pat ap-

skritos. Mūsų žemė sukasi ap-

link save, ir nuo to paeina

diena ir naktis: apart to mū-

šų žemė keliauja aplink sau-

lę, o nuo to paeina vasara, ru-

duo, ziema ir pavasaris, ir

tas atsikartoja reguliariškai

ir perijodiskai, t. y. mūsų že-

mė turi savo kelį. pavidale

didelio pavilgo rato ir visu-

met jo laikosi. Teip pat ir ki-

tos planetos ir žvaigždės turi

savo kelius, kuriais laksto

kaip musės ore, ir kiekvienas

prisilaiko savo kelio. Todėl

šito nėra ko bijoti, kad žemė

susimuštu su kokia planeta

arba žvaigžde, bet yra kitas

pavojus. Apart žvaigždžių

ir planetų, dangaus ruimose

yra teip vadinamos kometos.

Kometa yra teipgi, kaip žvai-

azdininkai spėja, kietas skri-

tulis, nuo kurio traukiasi il-

ga, pavydale šluotos, šviesi

uodega. Šita uodega yra ne

kas daugiau, kaip gazi besin-

velkanti paskui skritulio. Ke-

liai tokių kometų visai neži-

nomi tirinėtojųms ir ar jos

turi savo reguliarius kelius

— teipgi nežinoma. Tokiu bu-

du kometa gali kada nors už-

lėkti ant mūsų žemės ir tuo-

met tik galetu įvykti svieto

pabaiga. Bet tas neatsitiks

staiga: apie tai žvaigždinin-

kai sužinos už kelių dešimčių

metų pirm laiko. Yra dar ki-

tos priežastys, dėl kurių gali

įvykti pabaiga svieto; apie

jas aš tau papasakosiu kitą

sykį.

— Kad aš, vaike, nedaug

suprantu apie tokius dalykus,

tu mane gali prigauti, kaip

tik nori. kad tu ir teisybę

kalbetum, man rodos, kad tu

Lazda st'presnė už konsti-
tuciją.

Suvenytų Valstijų konsti-
tucija sako: „Nė spaudos, nė
žodžio, nė susirinkimų laisvė
negali but varžoma“. Bet po-
licija sako, kad jos lazda ir
už konstituciją galingesnė.
George Washington'as, gar-
sus Amerikos revoliucionie-
rius, jau seniai drunija po
zeme, bet jo vardas amerikie-
čių atmintį neišstyla, jis
skambės jų lūpuose per am-
žius. Ir kaipgi tokio didvy-
rio negarbinėti, kaip nedodo-
ti? Juk jis iškovojo Ameri-
kai laisvę, jis ant visados iš-
liuosavo iš po Anglijos lete-
nos savo tėvynę. Jam buvo
priešinga visa privilegijuota
klasi kapitalistų, bet lian-
dis atsisotojo šale Washingto-
no, kaip mūras. Nors tas ne-
mazai kraujo kaštavo, bet
žmonės užsipyre — ir išlai-
mėjo. Po septynių metų ka-
rės anglų valdžia likosi išver-
sta iš pamatų ir apšaukta res-
publika.

Šiandien, kada išsivyr-
vo demokratizmas—republi-
konizmas, kaip kokia praga-
ro šmėkla kila despotizmas.
Brangiausi žmonių daiktai,
kaip nepaliečiamybė ypatos,
laisvė žodžio, spaudos ir susi-
rinkimų, laisvė nupirkta
krauju, šiandien miniojama
po kojomis, lazda galingesnė
už viską.

Ar ne kvailai išsižiuri A-
merikos kapitalistų politiką?
Jie ir brangina Washingtono
vardą ir mindo jo šventus
nuopelnus.

Ką pasakytų dabar atsi-
kėles Washingtonas ir pama-
tes tokią bėtiesę ir brutališ-
kumą? Be abejonės jis stver-
tusi už to paties kardo, kuris
nuvalė šią šalį nuo bauraus
prispaudimo ir panaikino ne-
laisvę. Jis organizuotų nau-
ją laisvės armiją ir išnaudo-
jaikintų besiplėtojantį biau-
ru prispaudimą ir brutališką
persekiojimą laisvės.

Rugpjūčio 2 dieną, Bos-
tono Latvių Darb. Draugija
buvo sušaukus susirinkimą,
kuriam turėjo būti apkalbė-
tas protestas prieš išdavimą
Rusijai politikuojų pabėgėlių
ir prieš policijos užmestąjį
ant Bostono latvių apkaltini-
mą, kaip neištikimos tautos
ir užsimančios nelemtais „a
narchistiskais“ darbais. Su-
sirinkimą policija uždarė.
Apie 600 susirinkusiųjų žmo-
nių emė protestuoti prieš to-
ki brutališką pasielgimą, bet
policijos kardonas be jokių
ceremonijų apreiškė, kad
„meeting is closed and that's
all“ (susirinkimas uždarytas
ir viskas).

Ir ką pasakytų dabar
Washingtonas? Kuris atei-
nančiai gentkartei tą laisvę
per kraują iškovojo. Bet jis
jau mirė ir nesikels, bet jei
piltoti tranai — kapitalistai
nepalauks persekiojė žmonių
teisių, tai užgims Washingto-
nas II..

Atsišaukimas.

Šiuomi pranešam garbin-
gai mūsų visuomenei, kad
mes, L. S. S. A. 71 kuopa,
mieste Cambridgeport, Mass.,
nutarėme įkurti lietuviškąjį
knygną, kuriame kiekvie-
nas galėtų gauti dėl pasiskai-
tymo naudingų knygų ir
laikraščių. Užmanymas, rodos,
labai puikus ir pageidauja-
mas jo įvykdinimas. Bet ka-
dangi mūsų pinigškos spekos
menkos, tai atsišaukiam į vi-
suomenę prašdami pagalbos
materijališkos. Ypač kreipia-
mės į gerbiamus lietuvių re-
dakcijas: malonėkit paleng-
vinti mūsų trūkus pridėdant
plytelę prie pamato mūsų
pradėto darbo. Vardan ištroš-
kusios apsvietoj mūsų visu-

menės, meldžiame sušelp-
mus literatūra. Tikimės, jog
mūsų balsas nepasiliks girioj
sankiančiojo.

Siunčiant knygas ar lai-
kraščius, malonėkit adresuoti
knygną priežiuretojui:

Jurgis Blazis,
8 Moore st.,
Cambridge, Mass.

Geistina būtų, kad ir ki-
ti laikraščiai šitą atsišaukimą
atkartotų.

Vardan L. S. S. 71 kp.
Org. J. Ploktis.

Reikaluose paėlpinių
draugysčių.

No 28 „Keleivio“ randa-
me atsišaukimą sv. Vincento
draugystės kasdien susivien-
jimo visų paėlpinių draugys-
čių po vienu čarteriu. Taigi
ir mes, sąnariai sv. Juozapo
draugystės, mieste Bingham-
ton'e, N. Y. per susirinkimą
apkalbėjome tą dalyką, kuris
mums pasirodė labai svarbiu
ir neatbutinai reikalingu.
Tiesa, jau nebe pirmas sykis
tas klausimas pakeltas lai-
kraščiuose, bet ligšiolie visos
draugystės leido vis per gal-
vas. Taigi dabar mes norėtu-
mė, kad tas atsišaukimas
nedingtu be jokios naudos vi-
suomenei ir nutarame patis
atsiliepti per laikraštį, kad
piliui sutinkame ir pritariam
draugystei sv. Vincento, teip-
gi saukiame ir kitas draugys-
tes nebeatidėlioti ant toles-
nio laiko, o išreikšti savo nuo-
monę. Gal mūsų gerbiama lai-
kraščiai nepasigailės škiltes
dėl patalpinimo keleto žodžių.
Komitetas: Antanas Repėis
ir S. Bardzevič.

(Su šiais reikalais ge-
riau būtų į S. L. A. organą
atsinešti. Adresas šitoks:
„Tevynė“, 318 Broadway, So.
Boston, Mass. Red.)

Adresas: A. Repėis,
Glen-wood ave, 32,
Binghamton, N. Y.

Reikale rinkimo parašų ir
aukų.

Kaip buvo „Keleivyje“
pagarsinta apie parašų rinki-
mą dėl protesto prieš išdavi-
mą rusiškai valdžiai politi-
kų pabėgėlių, tai iki šiam
laikui rinkimai tokių parašų
atsibuvo pirmiausiai So. Bos-
tone. Tam tikslui buvo pa-
rengtos prakalbos ir išaiškin-
ta susirinkusiems priežastis
to protesto ir traktatas apie
išdavimą valdžioms prasika-
tus pabėgėlių, kuris įvyko
tarpe Amerikos ir Maskolijos
viešpataujant Clevelandui,
iš demokratų partijos ir Mi-
kalajui Krutinam.

So. Bostono lietuvių drau-
gystės pasirodė ant tiek tam-
sionis ir konservativiskomis,
kad nė tik prie surengimo
protesto susirinkimo neprisi-
dėjo, bet ir svetainės dykai
nedavė; rengėjas turėjo lėšas
uždengti iš savo kišenius.
Teip tai su mūsų visuomene
dalykai stovi. — Vienutės tu-
ri rupintis jos reikalais, o ji
sai miega, nelyginant, kaip
purvyne kiaulės. Matyt, kad
mūsų tautos toks jau liki-
mas. . . .

Blankas rinkimui tų pa-
rašų pasiuntė „Keleivio“ re-
dakcijai visoms atsišauku-
sioms draugystėms ir pavie-
niams į įvairius miestus ir
mistukus; iki šiam laikui pri-
siųsta parašai ir aukos iš se-
kančių vietų: Eleo, Pa. para-
šai „\$3.00 aukų, — prisuntė
J. Baronas. Millinockett, Me.
— parašai ir Money Order ant
3.10, — prisuntė F. Pažera ir A.
Šimkus. Toliaus prisuntė
parašus be aukų iš Bristoli,
Conn., Troy, N. Y., Bridge-
water, Mass., Brihton, Mass.,

Worcester, Mass., Bellows
Falls, Vt. ir Sheboygan, Wis.
Pinigai bus pasiųsti į
Paureno bylos fondą.

St. Michelson.

Korespondencijos.

Mahanoy City, Pa.

Darbai čia anglekasykluo-
se eina blogai; dirba tik po
2—3 dienas per savaitę. Gy-
venimo sąlygos apverktinos.
Ir nors gyvenimas liudnas ir
sunkus, tačiau dvasioj ne-
puolam.

Liepos 26 dieną, LSSA,
46-toji kuopa laikė mėnesinį
savo susirinkimą E. Maha-
noy Junction'e, kelios mylios
nuo Mahanoy City. Dveji
metai atgal, tenai mūsų kuo-
pa susitvėrė. Taigi dabar
ant dviejų metų sukaktuvių
parengėm susirinkimą su
prakalbomis ir deklamacijoms.
Tame dalyvavo teipgi
ir 20 kuopa LSS, iš Shenan-
doah, Pa. Susirinkimą aty-
dare E. Laurynaitis; pirmiau-
siai šenandoriečiai padaina-
vo „Atsimėskim nuo senojo
svieto“, po tam 46 kuopa
svarstė savo reikalus. Nariai
užsimokėjo mėnesines duok-
les, vienas draugas naujas
prisirašė, paskui pirmasis
perstatė paną M. Kapočintę
ir dar vieną merginą, kurios
vardo negalėjau dąsintot, de-
klamacavo darbininkškas eiles.
Susirinkimas buvo po atvi-
rų dangum, pauksnį lin-
guojančių medžių. Žmonių
prisirinko nemažai ir nepri-
gulinčių prie Sąjungos, bet
visi gražiai užsilaukė ir klau-
sėsi su didele atyda. J. Rud-
minas aiškino apie mieri L.
S. S. apie jos darbavimosi ir
nurodė, kad vienintelė Ame-
rikų organizacija, prie ku-
rios turi prigulėti kiekvie-
nas lietuvis-darbininkas. Nuo
sekliai išdėstė kas tai yra so-
cializmas ir kad kiekvienas
darbininkas turi būti socia-
listu, nepaisant persekioji-
mų ir gąsdinimų amžino pra-
garo ugniai, nes ir mūsų prie-
šai to visai nesibijo, kada be
pasigailėjimo išnaudoja, sau
nepaklusnuosius, zveriskai
kankina kalėjimuose ir daž-
nai net mirtinai baudžia. Pa-
sibaigus prakalboms, susirin-
kimas uždarytas ir visi gra-
žiai išsiskyrstė.

A. Aponikas.

Redakcijos.

Poetas ir redaktorių. Nen-
redamas tamistų ilgai gaisi-
ti, perskaitysiu tik dvejas
paskutines eiles, apie kurių
vertę prašau pasakyti beša-
lišką kritiką. [Skaito pirmą-
sias eiles] Na, ir kaip tamis-
tai patinka?

Redaktoriūs: Atvirai ta-
mistai pasakysiu, kad antro-
sios eilės man daug geriaus
patinka už pirmąsias.
Poetas: Antrosios? Juk aš
antrųjų dar suvis tamistai
neskaiciau!

Redaktoriūs: Taigi dėl to
jos man ir patinka geriaus.

Gyduolės negelbsti

Daktaras: Šituos miltelius
tamista turi gerti iberę į pie-
są miega, nelyginant, kaip
purvyne kiaulės. Matyt, kad
mūsų tautos toks jau liki-
mas. . . .

Ant rytojaus ligonis sako
daktarui: AK, pons daktare,
po tų miltelių man pasidarė
daug blogiau. . . . pradėjo gal-
va suktis. . . .

— O kaip juos gerai?

— Kas adyną su pante a-

laus. . . .

Yra ženklas.

ji, užlaikomas valstiečiaus „pačtas“, bet važiuoti reikia valstiečiams. Simonyse žmonės skundėsi žemėčių viršiniui, kad jiems persunkti ir neteisi ta pareiga, ypač artimesiems prie miestelio: mat, tolimieji dažniau jos išvengia. Gavo „patariną“ — pridėti algos valstiečiaus pačtoriu, kad šis vežiotų etapus arba jis liepsias tolimiesiems statyti kas dieną valstiečių arklius, kad laukų etapų; vežioti gi sargybinius turi, taip gubernatoriaus liepta...

Čia jau tokia tvarka, kad ne valdininkai žmonės, bet žmonės valdininkams tarnauti turi. Į žmogaus reikalus, į jį patį neatsižiuma. Dar gi tokia įstaiga, kaip krasa, maza! kuo tesiskyrta nuo policijos nuovado. Žmoniškojo mandagumo čia nepripažįstama. Visur kur jaušti „viršiniukas“ prieš jo galybę drebėti reikia. Daug kas nusiskundžia savotiška „tvarka“: neprieina laiskai, pražūva laikraščiai. Kalba, net kad viršiniukas laikraščius cenzuroja, „Žariją“ žirkliem kerpa. Neįtikima, rodos... Bet su „Žarija“ tai keistas visticie daiktas: beveik pusė numerių nepasiekia kai kurių savo emjų, dažnai tas pats esti ir su „L. Ūkin“. Kur jie žūva, ar krašoj ar pas valstiečių laiskavečius — sunku atspėti. Kai laiskai gi, tai ištikrųjų neretai atsiranda sąslavyne, ar per neapsižiūrėjimą ar kitu keliu ten papuldami...

Gbk.

Iš Szaulų paviato. Biržėnų grafas. Nors baudžiaiva Lietuvoje jau seniai panaikinta, bet kai kurie mūsų ponai dar negal atgusti nuo senų papratimų. Štai vienas pavykslėlis. Grapo Špaškio dvarė Berzenose (Šaulių p.) grapienė liepė arklinių ganyti arklius žvėryne. Suzinojo apie tą ganytą grasas, pašiūkė ir rašinė arklinį Golubinskį ir griautinio balsu užklausk, kas paviljo ganyti žvėryne. Žmogelis nespėjo išsiuoti, kaip šis geležine pirštine emė žandus taškyti, o kad sukrūvintas pavirto ir emė graibyt kojas, bučiuot, kad perprašyti, — grasas su spardė su kojom ir pusgyvį išmetė laukan tyčiodamas, kad gal dabar eiti skustis kur nori. Žmogelis išguldė porą nedelių ir dabar nors ir gano vėl arklius, bet skundžias, kad sone esą kaulai aplaužyti, nes baisiai gelia.

Skusties niekur neėjo, abejodams ar „padarys ka tokiam magnatui“, o pralaimėjus būtų būtų amžina ubagyštė, nes pinigų uždribtų grasas už kelis metus neužmoka, o čia reiktų išsizadėti ir vienintuli pasilko — pasodintų bulbelių...

Kitą žmogų, furmoną, už kokią ten kaltę užsimogo rėzt su lazda, bet šis pabėgo grąsindamas kersisias, o grasas iš revolverio šovė į jį du kartus, bet nepataikė. — Pirmiau ne viena lazda sulužo ant „kamų“ nugaros, bet dabar užsiuola tik letesnius, nes kiti nemaloniai ima turėti. Grapas užtai kaltina apšvietimą (emancypacyę chlopovų) ir nekencia mūsų laikraščių, sėtojų tokio nepaklusnumo... Nebegalėdamas mušties, pasigauna nors rėksmų, net baisu ir klausyties: darbininkai sklęstosi po pašalius, kai nuo perkuno. Ir geriausi darbininkai čia perstoja „šėrai“ dirbti, nes ponas bereikalo rėkia ir algų nemoka. Dvaras baigia griūti; be palėdus ir korietinyčios visi būdinkai be stogų, be langų.

Juozas Kartus.

Iš Muravjovo gadyne.

Kornilovas, kuratorius Vilniaus mokslo apeliinkės nuo 1864 iki 1868 m., didelis „obrusitelis“ ir šalininkas Muravjovo sistemos, surinko apšėiai visokių urėdėškų ir privatėškų žinių, daugiausiai iš anos baidios Muravjovo gadynės ir tos žinios nesenai tapo apgarsintos. Tarp kitko J. Kornilov paduoda gana akyvas, plačias da neapgarsėjusias, žinias apie uždraudimą lietuviškos spaudos, apie vyskupą Valančiausko darbus, apie bandymus įbrukti lietuviams pravoslaviją ir maskolėstę etc.

Sutrupinęs paduoda čion akyvesnias iš tos knygos ištraukas.

Paimkūm dalyką apie įvedimą maskolėškų litarų į lietuviškas knygas. Tai atsitiko anot Kornilovo tokiu būdu:

„Vasario mėn. 1864 m. inspektorius kliasų Auditorinės mokyklos Juškevičius, žemaitis, gimęs Kauno gub., patyręs, kad aš paskirtas kuratorium Vilniaus mokslo apeliinkės, parodė man rankraštį savo rusiskai žemaitiškos gramatikos, kurį žemaitiški žodžiai parašyti lotyniškais litaromis. Žinodamas, kad daugumas maskolėškų mokinėjų pradinių mokyklų nepažįsta tų litarų, aš prašiau Juškevičiaus, ar negalėtų jisai pritaikinti prie žemaitiškos kalbos maskolėškas litaras? Juškevičius pripažino, kad toks užmanymas yra visai galimas ir naudingas maskolėškas ir žemaitėškas ir apsiėmė jį išpildyti. Už kelių dienų jisai atnešė man parodyt keletą rašytų laiskėlių savo gramatikos su žemaitiškais žodžiais, parašytais maskolėškais litaromis; da jisai prašė manęs priimti jį ant tarnystos į Kauno guberniją, apsiimdamas sutaisyti ir atspaudinti savo maskolėškai-žemaitišką gramatiką ir pasiskaitymui knygą pradinėms mokykloms.

Pribuvęs ant tarnystos į Vilnių 1864 m., aš peršėčiau M. N. Muravjovui Juškevičiaus rankraščius; Muravjovas pagyrė užmanymą ir darbą Juškevičiaus, bet nenorėjo priimti jį ant tarnystos į Kauno guberniją, kur tikras jo brolis tarnavo kunigu ir žinomas buvo kaip katalikas-fanatikas. Muravjovui leidus, aš parašiau Juškevičiui, kad atvažiuotų į Vilnių ir užsiimtų sutaisyti maskolėškai-žemaitišką gramatiką ir pasiskaityti knygą; bet Juškevičius ant to nesutiko, ir tokiu būdu tasai dalykas neišpildė.

Nekuriam laikui praėjus, Muravjovas gavo iš Varšavos laiską nuo N. A. Miliutino, kad lektorius Varšavos Viršausios Iškalo*) Mikutskis apsiima sutaisyti ir spaudinti žemaitišką lementorius ir knygas pradinėms mokykloms maskolėškais litaromis. Susitaikius Muravjovui su Miliunu, Mikutskis atvyko tam tikslui į Vilnių, kur buvo padaryta tam tikra komisija iš šių ypatų: 1. žemaitiškų knygų cenzoriaus, Protojerėjaus Petkevičiaus, lietuvių iš gimimo, 2. Mikutskio, teipogi žemaitio, 3. mokinio vienos Kauno mokyklos, žemaitio Ivinskio, 4. vieninteliu visam šiaurvakariame krašte maskolėškas, gerai mokančio žemaitišką kalbą, buvusiojo mokinio Krečinskio.

Pirma maskolėškai-žemaitišką knygą „Abecelė lietuviškai-rusiskai“ [rusiškoms raidėms] buvo atspaudinta Vilniuje 1865 m., bene 6000 ekzemplių. Iš jų 1000 ekzemplių buvo palikta Vilniaus pradedamųjų mokyklų direkcijai, 5000 gi ekzemplių nusiųsta į Kauno direkciją. Už kokių dviejų dienų aš gavau nuo mitropolitų Juozapo Siemiaskos laiską kunigo Petkevičiaus, kuriame šisai rodo, jog patalpinta anoj Abecelėj straipsnyje Mikutskio po po vardu „Krikščionijimas maskolėškų tautos prie šventojo Vladimiro“ pasakyta, kad Vladimiras ir maskolėškų tauta priėmė „greikišką viera“. Kadangi žodžiai „greikiška viera“ panašūs pagal ištarniną „griešna viera“, tai Petkevičius išreiškia savo prisibijojimą, kad kunigai nepasinaudo tų tokiu panašumu žodžių ir neimtų drumsti prastiems tamsiems žmonėms galvas. Jisai rodo, jog praiminti žodžius „greikiška viera“ ant žodžių „krikščioniška viera“. Mikutskis apie tai patyręs baisiai persigando ir mislijo, kad jį į Sibyrą nugabės, bet jo dalykas tas laimingai pasibaigė. Iš priskyto Muravjovo visuose 6000 ekzemplių „Abecelės“ buvo išpauiti tapai su neimtu žodžiu „greikiškais“ ir įlipinti kiti naujai atspauisti su žodžiais „krikščioniška tikėjimą“ (žinoma, su maskolėškais litaromis)...

„Grįždamas prie dalyko apie spaudinimą žemaitiškų knygų maskolėškais litaromis, paminėsiu da vieną labai svarbų dalyką: visos šios knygos (Rusiskai-lietuviškas kalėndorius ant 1867 metų. Kantičkos, Evangelijos, Senas aukso atltorius, trum-

*) Taip vadino universitetą.

pas katekizmas [rusiškoms raidėms] — vis darbai Krečinskio K.) buvo peržiūrėtos ir girtos žinomo katalik-fanatiko žemaitiškų vyskupo Motiejaus Valančiausko, kursai ant visų šitų knygų parašė daleidimą jas spaudinti ir savo pravardę žemaitiškai-maskolėškais litaromis. (pp 253—256.)

Toliaus ant pusl. 378 ir 379 atspaudintas prisakymas Vilniaus general-gubernatoriaus Fon-Kaufmano I apie visišką užgynimą lotyniškų litarų lietuviškose knygose.

Iš to matyt, kad Muravjovas tik tai todėl išakęs Vilniaus cenzūros komitetui neleist spaudinti lietuviškų ir latviškų knygų kitaip, kaip maskolėškais litaromis. Fon-Kaufmanas gi šio prisakymo (duotų 6 d. Rugsėjo 1865 m. po Nr. 96) išginė ant visados (?) ir lietuviškas raides.

Šitai da vienas, gana juokingas pasielgimys Kaufmano: apvazinėdamas Kauno guberniją 1865 m., jisai užkliuvo į kaimą Devaltavą, kur užėjo į mokyklą, ekzaminuodamas vaikus paklausė kunigo mokinančio tikėjimo dalykų, kokia kalba išguldomas tasai mokslas. Kunigas pasakė, kad jisai mokina maldas ir trumpai katekizmą lietuviškai, ir parodė seną lietuvišką knygę, pagal kurią jisai mokino; knygėlė buvo lenkiškoms litaromis spausta. General-gubernatorius ant tų pėdų sdraskė tą lietuvišką knygę ir įpaliepė lietuviškai mokint vaikus tik maldas, katekizmą gi išguldinė tik išmokus vaikams maskolėškai ir tai būtinai maskolėškai.

Nbaigdamas apie maskolėškai lietuviškas knygas semiu iš tos pačios knygos šiek tiek statistikos, kaip ejosi lietuviškoms knygoms Vilniuje da prieš išginimą lotyniškų litarų.

Nuo 1854 iki 1865 m., t. y. per 11 metų Vilnių buvo atspaudta 171 lietuviška knyga, maskolėškų gi per tą patį laiką tik 152, lenkiškų—865; lietuviškos daugiausiai spaudinosi pas Zavadskį. Tulas Kulinas, buvęs mokyklų inspektorius, paduoda skaičių mokinių-lietuvių Kauo gub. 4 gimnazijose ir vienoj progimnazijoj—iš viso jose 1864 m. buvo mokinių 820, ukiškų gi luomos [lietuvių]—267; Vilniaus gi gubernijos gimnazijose tuomet neradęs nė vieno lietuvių. Iš to aišku, kad lietuviai tada gana spėčiai griebėsi prie mokslo ir prie knygų.

Apie vyskupą Valančiauską yra tos žinios, kurias suteikia popas Antanas Petkevičius. Jisai buvo katalikų kunigu, paklausus, priėmęs pravoslaviją, pastojų popu prie Vilniaus katedrinio soboro, nuo 1851 m. buvo cenzorium lietuviškų knygų, pasiklausęs prigulėjo prie komisijos sutaisyti lietuviškų knygų su maskolėškais litaromis. Jam, pasak nekuriu Dulino, priguli vertimas į lietuvišką kalbą „Istatymų Aleksandro II, patvirtintų 19 d. Vasario mėn. 1861 m. apie valstiečių išėjusius iš varginio padėjimo“, bet nekuriu pripažįsta, kad tai yra darbas Ivinskio Popas Petkevičius, kaip persivertėlis, visuose savo darbuose pasirodo baidiu obrusitėliu ir pravoslavu.

Paklausykime dabar, ką jis rašo apie Vyskupą Valančiauską, danešdamas apie jo „neistikimumą“.

„Gerai peržiūrėjęs visas dvasiškas ir maldines knygas ir rankraščius, pagirtus vyskupo Valančiausko, neradau—sako jis—nė vienoj ciecuriaus vardo.

1855 m. atsiųstame general-gubernatoriaus rankraštyje kunigo Skrodskio „Trumpas katekizmas“ poprs Petkevičius rado rašalų užlietus vyskupo Valančiausko tokius dalykus, nuo kurių jam (cenzoriui) plaukai ant galvos pasišiausė. Mat išguldytė ketvirtoj „Dešimties Dievo prisakymų“ kun. Skrodzkiš buvo parašęs šiteip: „Visi tie nusideda, kurie neklauso ir neguodoja Dievobaimingiausio ir Patvaldančio Viešpaties Ciecuriaus, Jojo prisakymus niekina, prieš jį maištą kelia, jį keikia, myrio jam geidžia, ant Jojo purija. už jį nesimeldžia, Jojo neklausydami nepyldo.“ Toliaus kun. Skrodzkiš buvo rašyta apie paklusnumą tarnų savo ponams, kad nusideda prieš tą prisakymą tie, „kurie savo ponų ir jų vietininkų neguodoja ir neklausos, juos skriaudžia, keikia, pikto jiems geidžia ir nesimeldžia už juos.“ Abejas šitas citatas užteptas vysk. Valančiausko Petkevičiui pasisekė, nors ir nelengvai, perskaityti. Popas Petkevičius apie tokius „neblagonadežnus“ darbus Valančiausko tuojans danešęs augštesneijai valdžiai, bet kuo tas pasibaigė, jisai iki šiol (1866 m.) nežina.

Iš tolymesnio danešimo popo Petkevičiaus matome, kad vysk. Valančiauskas, duodamas kunigams, t. y. prorogatas, kuriose iškaityta esti sunkesni nusidėjimai, iš kokių patys kunigai negali per išpažintį išrist žmonių, negu tik valandoj myrio....

(Toliaus bus.)



KELEIVIS

Oi plėtės, plėtės,
Bujojo, skėtės
Pirma kuopa Al-es-es-a*)
Grazioj vienybėj,
Šventoj ramybėj
Spėriai zengė į progresą.
Oi veikė, veikė,
Teip kaip ir reikia
Nebarės, nesikumsčiavo,
Kol apsviestūnai,
Mokslo galiūnai
Toj kuopoj nevadovavo.
Bet kad galingi
Vadai mokslingi
Kuopą už vadžių nutvėrė—
Nesutikimų,
Vaidų šmeizimų,
Kerštų gelmė atsivėrė.
Oi spiečia, spiečia
Philadelphiečiai,
Duzgia kaip avilį bitės,
Bet nieko gero
Jau nepadaro—
Visiems jų vaidai matytis,
„Oi skykla, skylo!“
Jau riksmas kyla.—
Pirmoji kuopa teip šaukia,
Mat vieną pusę,
Kaip voras musę,
Bernotas su Dubu traukia.
O likusioji
Narsiai kovoja
Prieš atsiskyrėlių galę.—
Net sugalvota
Dubą, Bernotą
N'ileist į mitingų salę.
Oi Stirbis, Stirbis,
Nors nusidirbęs
Nusvyrė Bernotui klubą,
Kad sis atėjo
Ir list norėjo
Į kuopos mitingo stubą....

o
Bernotas šlubas, —
Išbėgo Dubas—
Nėr kam kovon kuopą vesti.
Tai laikas būtų
Vaidams prazūti,
Barnius ir kerštus pamesti.
Juk gėda, gėda,
Kad tarpe sėda
Šmėkla, ką santaiką griauja.
Kad mūs drąsūnai
Ir apsviestūnai
Prieš vienas antrą kariauja.
Ar jau nežinot
Kad pats ketinot
Vien tik už darbininkus stoti,
Prieš prispaudėjus
Vargų skriaudėjus
Ranka į ranką kovoti?
Dabar ką darot?
Tarp savęs varot
Peštynes nereikalingas;
Griujat ramybę,
Ardot vienybę,
O pasekmės tos pragaistinos.
Pėbė.

*) 1-ji kuopa L. S. S. A. Philadelphia, Pa.

Gerai išaiškino.

— Pasakyk, tėtusi, kodėl visos silkės yra teip surios?— klausia ūkininko sūnus.

— Todėl, Petruk, kad jos gyvena suriam marių vandenyje— aiškina tėvas.

— Suriam marių vandenyje?.. Tai nuo ko tas marių vanduo yra surus? — klausia sūnus toliaus.

— Nuo silkų—sako tėvas.

„RAISTAS“ („The Jungle“)

Garsioji knyga, išėjo lietuviškoje kalboje, kuri parašyta vieno iš geriausių Amerikos raštininku P. U. Sinclairio, versta iš angliško originalo.

Raistas teip žingeidi ir visoj pasaulėj reikalaujama, kad jau išverta į 18 visokių kalbų. Mums tuom akyvesnė, kaip Amerikonas aprašo lietuvių, nuo išlipimo iš laivo ir visą gyvenimą Amerikoje kaip zerkole—perstato.

Ferskaites Raistą, geriaus pažinsi Amerikos gyvenimą, ne kaip daug metų čia gyvenęs, ir visų suktibių paslaptis; atrasi, kaip padaro apgavikai didelius pinigus er įvairių žingeidžių dalykų. Daug kytrumo yra toj knygoj.

Raistas aiškiai parodo, kaip kapitalistai barbariškai apgaudinėja darbininkus, kaip sužaga jų moteris, suardo šeimynų gyvenimą, nustumia į paleisvystę ir t. t.

Raistas didelė knyga dabar prekiuoja tik 1 dol.
Siunčiant pinigus adrisnot:

J. NAUJOKAS,
Madison Sq. Sta. box 189, New York City, N. Y.

Kas vaziuoja Lietuvon!

laivakortės

\$21.00



Šiandien atsidarė naujas kursas. Prekės nužemintos iki 21 dolerio per vandenį. Kas mano važiuoti į Lietuvą, tai dabar geriausia proga. Sifkortės pigios, oras šiltas, per vandenį važiuoti labai smagu. Skubinkit, nes neužilgo prekės vėl pakils. Vaiduodamas į Lietuvą arba norėdamas ką partraukti ir reikalaujamas sifkortių visuomet kreipkitės į „KELEIVIO“ redakciją pas:

A. ZVINCILA,
28 Broadway, So. Boston, Mass.

MOTERIS IR MERGINOS!

Šiuomi jums pranešu, kad siuvu moteriškas dreses, kotus, jakutes ir t. t.; prietam dar išsiuvu dailias kvietkas, teip, kad ir pigiaus kaštuos, negu store pirkti ir gražiau atrodyt. Adresas šitoks:
Ona Baronaitė,
303 W. 4th st.
So. Boston, Mass.

Gera proga

Igyti sau šeimynišką namą, pirmos kliasos padėjimą ir susidedantį iš 9 ruių. Sąlygos labai lengvos. Atsisaukit:

Annie J. Meany,
43 Sixth st.
South Boston.

Ant pardavimo.

Pigiai parsinuoda jau sena lietuviška groserne, tankiai apgyventoj lietuviams vietoj ir biz gerai išdirbtas. Prekės parsiduoda už grynus pinigus, ne ant kredito. Priežastis pardavimo—išvažiuoju Lietuvon. Atsisaukite į „Keleivio“ redakciją.

89

Pajieskojimai.

Pajieskau savo vyro Pranciškaus Vyturio. Vadinamo teipgi Kazlaucku; paeina iš Kauno gub. ir pavieto, Stakių parap., Kibartų kaimo, 5 metai kaip Amerikoje, gyvena New Havene, Conn., išvažiuo iš namų sirgdamas 22 d. pereito mėne-io. Jis yra 30 metų amžiaus, 6 pėdų augščio juodbruvas, juodais plaukais, mažais useliais. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žinią adresu:

Ona Vyturienė,
103 James St., New Haven, Conn.

Pajieskau savo pusbrolių: Kazimiero ir Jono Pavolų; seniau gyveno Plymouth'e, Pa., o dabar nežinau. Pajieskau teipgi savo kumo, Frano Radevičiaus. Jie patys ar kas kitas teiksis pranešti ant šitokio adreso:

Joe Davidovich,
Box 38,
Helvetia, Pa.

Pajieskau Juozapo Eitučio.

Paeina iš Kauno gub., Panevėžio pav. Jei kas apie jį žino, meldžiu pranešti ant žemiaus paduoto adreso. Turiu pas jį labai svarbų reikalą.
Autanas Bertutis,
594 W. Harrison st.,
Chicago, Ill.

Redakcijos atsakimai.

Česnai. Korespondencija netilps, nes nieko svarbaus joje nėra; lietuvių tamsumas ir girtuoklybė—tai ne naujiena.

J. Savage. Apie tamistos korespondenciją mes nieko neatsimenam. Jeigu mes ją būtumėm gavę ir negalėtumėm talpinti, tai būtumėm davę atsakimą per laikraštį, bet jeigu tamista nematei nė tilpusios korespondencijos, nė atsakymo, tai reiškia, kad redakcija jos negavo.

Namas ant pardavimo.

Parsiduoda puikus namas ant 3 familių labai pigiai. Norintieji gali paimti ant išmokestio už mažą įmokejimą. Atsisaukit į „Keleivio“ redakciją 28 Broadway So. Boston, Mass. [89]

Ant pardavimo!

Kas turi pinigų, geriausiai nusipirkti namą. Geras namas atneša daugiau naudos, negu koks nors biznis. Dabar gera proga nupirkti namą, kuris parsiduoda už \$3 800, susideda iš 13 ruių ir padalytas ant 3 šeimynų; geroj vietoj ir tuščias niekad nestovi. Dėl informacijos atsisaukit į „Keleivio“ redakciją: 28 Broadway, So. Boston

NAUJA DAINŲ

KNYGA.

Dabarišėjo iš spaudos nauja dainų knyga, kurioj telpa naujausios, dar niekur nespauzdintos visokio turinio dainos. Lietuviškoj kalboj tokios knygos dar nebuvo: joje galima rasti visokių dainų: juokingų, moksliškų, darbininkų, revoliucijoniškų, meiliškų ir t. t. 126 pusl. kaštuoja tik 50 c. Galima gauti „Keleivio“ redakciijoje, 28 Broadway, So. Boston.

